Bespreeknotitie voor commissievergadering

Commissievergadering Ruimte, Economie en Financiën van 29 oktober 2026

Onderwerp: Motie Onderzoek als eerste gemeente in Nederland een lokaal PFAS-verbod via het omgevingsplan

Datum verzoek	:	5-10-2026
Fractie	:	Lokaal Maashorst
Indiener	:	Christa van de Langenberg

Inleiding

PFAS is een groep stoffen die schadelijk kunnen zijn voor mens en milieu. Veel van deze stoffen breken nauwelijks af. Bovendien kunnen ze zich gemakkelijk verspreiden en zich ophopen in de lichamen van mensen en dieren. Van verschillende PFAS zijn negatieve gezondheidseffecten bekend, onder meer op het immuunsysteem, cholesterol, de lever en de ontwikkeling van ongeboren kinderen. Sommige PFAS veroorzaken bovendien kanker.[1]

De blootstelling is niet alleen een theoretisch risico. PFAS komen inmiddels bij vrijwel iedere inwoner van Nederland in het bloed voor. Uit het meest recente RIVM-onderzoek blijkt dat in 2025 bij 71% van de onderzochte mensen de hoeveelheid PFAS in het bloed boven de gezondheidskundige grenswaarde lag. Het RIVM benadrukt daarbij dat dit niet betekent dat deze mensen ziek zijn of zullen worden. Wel geeft het aan dat verdere vermindering van de blootstelling aan PFAS wenselijk is, gelet op de risico's.[2]

In de gemeente Maashorst is PFAS geen ver-van-mijn-bedshow. Zo is in 2024 op meerdere locaties op de vliegbasis Volkel PFAS aangetroffen.[3] Ook is er in 2024 PFAS gevonden ter plaatse van de Leeuwerikseweg 4 in Uden.[4]

Tijdens de roadshow van de Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN) op 28 september 2026 besteedde de ODBN aandacht aan het probleem van PFAS. Daarin stond de ODBN stil bij mogelijkheden om via het omgevingsplan PFAS-verontreinigingen te voorkomen en terug te dringen.

---

1 www.rivm.nl/pfas/risicos-pfas-voor-gezondheid-en-milieu.
2 www.rivm.nl/nieuws/nieuwe-metingen-pfas-in-bloed.
3 https://gemeenteraad.gemeentemaashorst.nl/Reports/Document/46025745-b55a-4430-b3da-cf9d69cf599e?documentId=d5002736-84b4-4e30-a2a2-2591721fc58f.
4 https://gemeenteraad.gemeentemaashorst.nl/Agenda/Document/0e7c77df-f1b5-45e1-a29b-cd6afda9c4e4?documentId=883437e4-1e31-4229-a1d5-414005937d1b&agendaItemId=13b10245-28ba-43f7-a159-5ed112e74765 en https://gemeenteraad.gemeentemaashorst.nl/Agenda/Document/0e7c77df-f1b5-45e1-a29b-cd6afda9c4e4?documentId=8878d2cd-26c4-4002-8891-65ef95e9f48d&agendaItemId=13b10245-28ba-43f7-a159-5ed112e74765.

Naar aanleiding hiervan heeft Lokaal Maashorst op 1 oktober 2026 een motie aangekondigd met als onderwerp ‘Onderzoek als eerste gemeente in Nederland een lokaal PFAS-verbod via het omgevingsplan’. SP en Voor Maashorst hebben de motie mee ingediend. De bedoeling was om deze motie tijdens de raadsvergadering op diezelfde datum te behandelen. De raad heeft toen besloten om deze motie te behandelen tijdens de vergadering van de commissie Ruimte, Economie en Financiën van 29 oktober 2026, Dit zodat fracties meer tijd en gelegenheid hebben om zich in dit onderwerp te verdiepen.

Van belang voor het begrip van de motie is dat de Omgevingswet gemeenten mogelijkheden geeft om in het omgevingsplan regels te stellen over activiteiten in de fysieke leefomgeving.[5] Die mogelijkheden zijn echter wel begrensd door onder meer regelgeving van het Rijk[6] en de provincie[7]. Voor bepaalde activiteiten zijn maatwerkregels mogelijk.

Dit maakt het naar het oordeel van Lokaal Maashorst wenselijk om uit te zoeken hoe de gemeente Maashorst via het omgevingsplan PFAS-verontreiniging kan voorkomen en terugdringen. De motie vraagt het college dit uit te zoeken. Daarnaast vraagt de motie om lokale PFAS-bronnen en activiteiten in kaart te brengen.

Het streven om wat te doen aan (de effecten van) PFAS past naar de mening van Lokaal Maashorst goed bij de missies en de sturingsprincipes die in de Omgevingsvisie Maashorst staan.[8] Allereerst is de eerste van de drie missies die in de Omgevingsvisie zijn opgenomen “bevordering van de gezondheid”, vanuit het uitgangspunt dat “[d]e directe leefomgeving […] sterke invloed op de gezondheid van mensen” heeft.

Van belang is bovendien dat in de Omgevingsvisie als eerste sturingsprincipe het principe ‘Bodem en water sturend’ is opgenomen: “Bodem en water willen we meer sturend laten zijn bij keuzes die worden gemaakt bij het gebruik van ruimte. […] Door meer rekening te houden met de natuurlijke staat van de bodem en de waterhuishouding, zijn ontwikkelingen duurzamer en beter passend bij de omgeving.” (pagina 32).

De paragraaf ‘Ambitie bodem, water en natuur’ (paragraaf 4.1, pagina 38-47) sluit hierop aan. Binnen deze ambitie staat het belang van de bescherming van ons water benoemd. Hierover staan op pagina 41 twee passages die aansluiten op het streven van onze motie: “Daarbij zorgen we er wel voor dat structurele grondwateroverlast wordt voorkomen en dat infiltratie van hemelwater

[5] https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/omgevingsplan/inhoud-omgevingsplan/regels-activiteiten-omgevingsplan.
[6] https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/hergebruik-bouwstoffen-grond-of-baggerspecie/kwaliteitseisen-toepassen-grond-baggerspecie/handelingskader-pfas/.
[7] https://noord-brabant.viewer.ow.planoview.nl/omgevingsverordening.
[8] https://gemeenteraad.gemeentemaashorst.nl/agenda/document/7c2e5ec4-503a-461b-842e-9410dd28b0f7?documentId=d412579f-ef53-4261-ad32-e6a2f7b96824&agendaItemId=7c860319-2c1d-4537-948d-6a8c455c4d29.

bestaande bodem verontreinigingen niet aanvullend laat verspreiden" en "We beschermen ons drinkwater, grondwater en het oppervlaktewater tegen ongewenste lozingen. Ter bescherming van de gezondheid leveren we tevens een bijdrage via doelmatige inzameling en transport van afvalwater. Ook beperken we de verontreiniging van ons afvalwater door het tegengaan van gebruik van chemicaliën […]."

Doel

Het doel van de bespreking in de commissie REF is om de commissie zich een beeld te laten vormen van de mogelijkheden en wenselijkheid van een lokale aanpak van PFAS en van het in kaart brengen van lokale PFAS-bronnen en activiteiten. Het achterliggende steven is om PFAS-verontreiniging lokaal zoveel mogelijk te voorkomen en terug te dringen.

Daarbij is het nodig eerst te kijken naar de relevante lokale bronnen en activiteiten, de gemeentelijke bevoegdheden en de juridische mogelijkheden. Het gaat te ver om meteen, bijvoorbeeld voorafgaand aan de commissievergadering, van het college en de ambtelijke organisatie te vragen om dit goed uit te zoeken. De bedoeling van de motie is dat het college ruim de tijd krijgt om dit, in samenwerking met de ODBN, GGD, provincie en betrokken waterbeheerder, te doen en de raad hierover te informeren. Dit zorgt ervoor dat de raad uiteindelijk een goed beeld heeft van de omvang van het probleem en de mogelijkheden om het probleem te voorkomen en te bestrijden. Zo krijgt de raad de gelegenheid om bij het vaststellen van het omgevingsplan te bepalen welke maatregelen de raad in het omgevingsplan wil opnemen. Denk hierbij aan het opnemen van verboden en/of beperkingen.

Vragen aan de commissie

1. Vindt de commissie het wenselijk dat wordt onderzocht welke mogelijkheden Maashorst heeft om PFAS-verontreiniging lokaal te voorkomen en terug te dringen?
2. Vindt de commissie het wenselijk om daarbij de relevante lokale PFAS-bronnen en PFAS-activiteiten in kaart te brengen?
3. Welke uitgangspunten wil de commissie meegeven voor dit onderzoek? Denk hierbij aan bescherming van gezondheid, bodem en water, aanpakken van de bronnen van PFAS, juridische houdbaarheid, uitvoerbaarheid, en gevolgen voor inwoners en bedrijven.
4. Kan de commissie zich vinden in het voorgestelde vervolg om op basis van het onderzoek te beoordelen welke verboden, beperkingen of andere maatregelen via het omgevingsplan mogelijk en effectief zijn?

Vragen aan het college

1. In hoeverre vindt het college het wenselijk om te onderzoeken welke lokale maatregelen ter voorkoming en terugdringing van PFAS-verontreinigingen juridisch mogelijk, uitvoerbaar en effectief zijn?
2. In hoeverre vindt het college het nuttig om de relevante lokale PFAS-bronnen en PFAS-activiteiten in kaart te brengen?